

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

חתן כהן שלא נרשם בכתובה שלו "הכהן"

תיק בית הוראה שע"י בית הדין מס' 113-סא

נושא הדיון

כתובה של כהן שלא נרשם בה שהחתן הוא כהן אלא רק "יוסף ב"ר משה כהנא", האם הכתובה כשרה.

המקורות לתשובה

פסק הרמ"א בשו"ע אבהע"י סי' קכט סעי' ז: כותבין כהן או לוי, פלוני בן פלוני הכהן או הלוי וכו'. ואם לא כתב כהן או לוי י"א דפסול מאחר שנהגו לכתבו, ויש מכשירין. ונראה להו לסמוך להקל במקום הדחק, אבל לכתחילה יש לכתבו. וכתב הט"ז ס"ק ט דדעת הפוסלין אם לא כתב כהן או לוי היא דעת תרומת הדשן בכתבים סי' ז בשם מהר"ר יעקב שיש לפסול אפי' בימי אמוראים כדאיתא בפ"ב דכתובות כד ב אין מעלין משטרות ליוחסין, משמע שכתבו בשטרות כהן עכ"ל. והצ"י כתב דאין ראייה, דאע"פ שהיו נוהגין לכתוב בשטרות מהי תיתי שאם לא כתב כהן בגט שהוא פסול וכו'. וכתשו מהר"א שאין סי' כז הכריע דעתו לפסול בלא הזכרת כהן דכיון שנהגו לכתוב כהן והוא יכתוב סתם אתי למיטעי שהוא ישראל. והט"ז הרצה להקשות על שיטה זו ומסיק: ולפי הנראה אין יד ורגל לפסול הזה. ועיי' פת"ש ס"ק טז ונחלת שבעה סי' מה אות כג שהציאו בדבר מחלוקת האחרונים. ובפת"ש שם הציא בשם ישועות יעקב פירוש הארוך ס"ק יב שהכריע דדיעבד לפי מנהגו שכותבין בגט כהן, אם כבר ניתן הגט כשר. וכתב במכתב מאלוהו ש"ד סי' כז, הוצא בגידולי הקדש סי' קכט ס"ק יד, דכיון שנהגו לכתוב כהן בגיטין, שנשמט הוי משנה ממטבע שטבעו חכמים.

והנה צ"ע בכתובות שם (דף י ע"ב מדפי הרי"ף) כתב בשם הרא"ה דהא דמספקא לן אם מעלין משטרות ליוחסין או אין מעלין, אמנה שבשטר קמסהדי או דלמא אכולה מילתא קא מסהדי, הוא דוקא בלישנא דידיה, שהלוא כתב אני פלוני הכהן לויתי מנה מפלוני, והעדים חותמים על השטר, אבל בלישנא דסהדי שנכתב בלשון העדים פלוני הכהן לוי מנה מפלוני, ודאי מהימני, וכ"כ דעת הרשב"א, בשו"ת ח"ב סי' שנב, אבל הרמב"ם אסו"ב פ"כ ה"ט כתב דאפי' בלשון עדים מספקא לן, וטעמא דמילתא לפי שאפשר שהסופרים סומכים על שמות בני אדם כפי שהם מוחזקים בעיר, וכיון דחזו ליה דאוכל בתרומה וקורין אותו כהן אינהו נמי קרו ליה הכי. עכ"ד הרי"ן. ועיי' ש"ך חו"מ סי' מט ס"ק טו וקלוה"ח ס"ק ז ותורת

גיטין כד ז שהוכיחו שדעת תוס' כדעת הרמב"ם, ועי' חזו"א אבהע"ז סי' ז אות יג. ובהפלאה כתובות שם דייק מלשון התוס' דכתב "אני פלוני כהן" אמאי לא קאמר דכתב בשטר אני פלוני בן פלוני הכהן, וכתב ההפלאה דאם כתוב בשטר שמו ושם אביו וכתוב "הכהן" אחר שם אביו, וודאי דאין מעלין לכו"ע ליחוסין משום די"ל דכהן קאי על שם אביו, כמש"כ בחו"מ סי' מט לענין כתיבת נר"ו ושלי"ט, ואכתי י"ל שמא אמו היתה חללה. והוצאו דבריו בעונג יו"ט סי' קנז. וכ"כ נחלת שבעה סי' מה אות כג בשם מהר"ם מינץ. אמנם כבר כתב הרמ"א דנוהגין לכתוב פלוני בן פלוני הכהן, וכ"כ נח"ש שם בשם סדר פדואה.

לפי"ז בכתובה שהוא ליטנא דסהדי, לדעת הרא"ה והרשב"א ודאי מהימני ומעלין ממנו ליחוסין, אך לדעת הרמב"ם והתוס' אין מעלין ממנו ליחוסין. אלא שמ"מ נהגו לכתבו.

ובפת"ש שם סי' ק טו הביא בשם גט פשוט סי' ק לה דמשמע מהרמ"א דכותבין בה"א הכהן או הלוי, מיהו אם כתבו כהן או לוי בלא ה"א ליכא קפידא בזה, מפני שלא מזוייט בינינו מי ששם הפרטי כהן. וכ"כ מהר"ם מינץ סי' קט ובנחלת שבעה סי' יב סי' ק לא. וכ"כ באהלי שם כלל א סי' ק כג ומנחת אלעזר ח"ד סי' עז. ועי' ישכיל עבדי ח"ב אבהע"ז סי' יג. אמנם בשו"ת חלקת יואב ח"ב סי' עב כתב דאפי' דדיעבד יש לכתוב גט אחר, וז"ל: אוי מה שעלתה בימינו שכתבו כהן בלא ה"א בתחילתו שהוא חשש גדול שנוכל לחשוב ששמו כהן, ובגמ' ז"ק קטו א איתא "רב כהן", ובתור יחוס כותבין רק "הכהן", וכבר כתב הרמ"א בשו"ע סי' קכט סעי' ז שצריך לכתוב "הכהן" או "הלוי" ולשונו בה"א הידיעה, ואם כתבו "כהן" חוששים במקום שהמסדרים אינם בקיאים ומכ"ש צניד"ד שצריכה גט אח"כ. ומה שכתב שיש בה חלול שם שמים - אם ילטרכו לתת גט שני - הלא אדרבא יותר יש חלול השם שהדיוט מסדר גיטין. ואדרבא, ילך המסדר לרב אחר שיכשיר לו הגט ויתפרסם הדבר שהוא הדיוט ולא יזדקק עוד לסידור גט. עכ"ל.

ובנידון דידן שכתב "יוסף ז"ר משה כהנא", כיון שלא כתב "הכהן" לדעת החלקת יואב יש לפסול הכתובה, שהרי השם כהנא אינו מורה בהכרח על שם משפחה, ואפשר שהוא שם פרטי של האב, שכן מזינו בגמ' "רב כהנא", וגם אם היה מתפרש כשם משפחה אינו תחליף לייחוס שהחתן ואביו כהנים, כי אפשר ש"כהנא" אינו "כהן". אמנם כיון שהרבה אחרונים הכשירו דדיעבד אם לא נכתב "הכהן", יש לחתן זה על מי לסמוך כדי שלא יהיה צריך לכתוב כתובה דאישתכח בה טעותא.

מסקנה

הכתובה כשרה בדיעבד.